

HUMANISME?**Het vijf punten program van Fons Elders**

voordracht: samenvatting

Inleiding

Jaap van Praag, oprichter van het HV, heeft in Grondslagen van het Humanisme, een aantal postulaten geformuleerd, die voor hem en de zijnen de uitgangspunten zijn van de humanistische traditie. Hij onderscheidt (I) 5 antropologische en (II) 5 ontologische postulaten.

Ad (I): natuurlijkheid, verbondenheid, gelijkheid, vrijheid en redelijkheid;

Ad (II): de wereld is ervaarbaar, bestaand, volledig, toevallig en dynamisch.

Ieder van de 10 postulaten lijkt zinvol, maar er schuilen addertjes onder het gras.

De vraag is, hoe de verschillende waarden en ideeën onder (I) zich tot elkaar verhouden, met name in conflict situaties, én hoe de onderlinge relatie tussen (I) en (II) begrepen kan worden.

Zoals het hier staat, is sprake van een dualisme tussen mens en natuur. De vrijheid en redelijkheid van de mens tegenover de volledigheid en toevalligheid van natuur en kosmos.

Als mijn interpretatie juist is, zijn we terug bij het dualisme van Descartes. In dat geval is Van Praag's humanisme onderdeel van de 'schizofrenie' van de Westerse cultuur in plaats van een levensbeschouwing die politiek en persoonlijk bevrijdend kan werken.

Vijf variaties op de 10 postulaten van Jaap van Praag

1. eerst is er een mens: de mens is ouder dan de goden
(antropologisch postulaat)
2. de mens is een vraag, dan weer een vraag en soms een antwoord dat nooit het laatste is
(kentheoretisch postulaat)
3. tijdens het sterven keert een mens terug in de Werkelijkheid van vóór de geboorte
(ontologisch postulaat)
4. niet weten dat je niet weet
weten dat je niet weet
niet weten dat je weet
weten dat je weet
(methodos, ofwel de weg waarlangs we kunnen gaan)
5. wie werkelijk nadenkt, heeft geen last van ideeën
(bevrijding)

